

RAIDLA LEJINS & NORCOUS

KONKURENTSIÕIGUS

Piirangud, käitumisjuhised ja
riskide juhtimine

Tanel Kalas

26.05.2011

ALLIANCE

ROSCHIER Finland Sweden

RAIDLA LEJINS & NORCOUS Estonia Latvia Lithuania

Üldised põhimõtted

2

- = Konkurents on toimiva turumajanduse eeltingimus
- = Konkurentsireeglite eesmärgiks on konkurentsi kaitsmine
- = **Konkurentsi kahjustavad või piiravad kokkulepped ja tegevused on keelatud**
- = Konkurentsiriskide analüüs on tõhusa riskijuhtimise osa
- = Konkurentsiõigus võiks olla Sinu sõber, mitte vaenlane!

Võimalikud riskid

= **Esmased riskid** (NB! Võimalik leebusprogrammi mõju)

- = Suured rahatrahvid
- = Vangistus
- = Ulatuslikud kahjunõuded
- = Vastavate tehingute tühisus

= **Teisesed riskid**

- = Majandustegevust häiriv uurimine
- = Ettevõtte (aktsiate) väärtuse vähenemine
- = Negatiivne avalikkuse tähelepanu
- = Äriliste suhete halvenemine

Kohalduvad mitmesugused reeglid

- ⇒ Mõju vaid Eestis
⇒ kohalduvad Eesti reeglid
(konkurentsiseadus, määrused, karistusseadustik)
- ⇒ Mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele
⇒ kohalduvad Euroopa Liidu (EL) reeglid
(EL toimimise lepingu artiklid 101 ja 102)
- ⇒ Olenevalt tegevuse olemusest ja ulatusest
võivad kohalduda ka muud reeglid
⇒ EL-i liikmesriigid, USA, Kanada jt

“Sama eriala inimesed saavad omavahel harva kokku, isegi meelelahutuslikel eesmärkidel, selliselt, et nende vestlus ei lõpe vandenõu või hindade tõstmise plaaniga.”

Adam Smith, “Rahvaste rikkus” (1776)

Üldine keeld – KonkS § 4

6

= **KEELATUD ON** konkurentsi kahjustava eesmärgi **või** tagajärjega:

= **Kokkulepe**

⇒ nii kirjalik kui suuline!!!

⇒ ei pea olema detailideni paigas

⇒ ei pea olema läbinud mõlemalt poolt kõiki otsustusprotsesse

= **Kooskõlastatud tegevus**

⇒ nt konkurentsi kahjustava teabe vahetamine

= **Ettevõtjate ühenduse otsus**

⇒ võib piisata ka koosolekul osalemisest

= Kehtestatud vaid **näitlik** (lahtine) **loetelu**

Välistused

7

- = Konkurentsi kahjustava kokkuleppe sõlmimiseks peab kokkulepe puudutama vähemalt kahte erinevat ettevõtjat
- = Seega keeld **ei laiene**
 - = Samasse kontserni kuuluvate äriühingute vahelistele kokkulepetele ja tegevustele
 - = Suhetele agentidega
 - = Isikutele, kes ei ole ettevõtjad

Erinevat tüüpi kokkulepped

- = Kokkuleppeid on olemuselt kahte tüüpi:
 - = **Konkurentide** vaheline kokkulepe
⇒ nn horisontaalne kokkulepe
 - = **Müüja ja ostja** vaheline kokkulepe
⇒ nn vertikaalne kokkulepe
- = **Konkurentide vahelises kokkuleppes sisalduvad piirangud kahjustavad üldiselt konkurentsi rohkem** kui müüja ja ostja (nt edasimüüja) vahelises kokkuleppes sisalduvad piirangud

Erandid

9

= Teatud tingimuste täitmisel on ka **konkurentsi kahjustavad kokkulepped lubatavad**:

- = Vähese tähtsusega kokkulepe
- = Teatud tüüpi kokkulepete suhtes kehtiv erand - grupierand
 - ⇒ vertikaalsed: üldine grupierand
 - ⇒ horisontaalsed: R&D või spetsialiseerumine (tootmine, müük)
- = Üksiku kokkuleppe suhtes kehtiv erand – individuaalne erand

= Individuaalse erandi tingimused:

- = Aitab parandada kaupade tootmist või tehnilist arengut ja tarbija saab sellest kasust osa
- = Kehtestatud piirangud on selleks hädavajalikud
- = Ei kõrvalda konkurentsi

KonkS § 4 ja KarS § 400 lg 2 võrdlus

10

- ≡ Keelatud on konkurentsi kahjustava eesmärgi või tagajärjega ettevõtjatevaheline kokkulepe, kooskõlastatud tegevus ja ettevõtjate ühenduse otsus /.../, sealhulgas:
 - 1) otsene või kaudne kolmandate isikute suhtes hinna- ja muude kauplemistingimuste kindlaksmääramine /.../;
 - 2) tootmise, teenindamise, kaubaturu, tehnilise arengu või investeerimise piiramine;
 - 3) kaubaturu või varustusallika jagamine, sealhulgas kolmandale isikule kaubaturule pääsu piiramine või püüd teda sealt välja tõrjuda.

- ≡ Konkurentidevahelise kokkuleppe sõlmimise, otsuse tegemise või kooskõlastatud tegevuse eest, sealhulgas riigihankes osalemisel, kui sellega:
 - 1) määratakse otseselt või kaudselt kolmandate isikute suhtes kindlaks hind või muud kauplemistingimused;
 - 2) piiratakse tootmist, teenindamist, kaubaturgu, tehnilist arengut või investeerimist või
 - 3) jagatakse kaubaturgu või varustusallikat, piiratakse kolmanda isiku pääsu kaubaturule või püütakse teda sealt välja tõrjuda.

KarS § 400 lg 2 kohaldamise erisused

- = Kokkulepet ei pea olema sündinud – **piisab katsest**
- = Kas loetletud kokkulepete puhul on vaja tuvastada **konkurentsi kahjustavat eesmärki või tagajärge?**
- = Kas KarS § 400 lg 2 võib hõlmata kokkulepet, **mis ei ole KonkS alusel keelatud?**
 - = Grupierand
 - = Individuaalne erand
 - = Tõendamiskoormise jaotus

Kontaktid konkurentidega

12

KEELATUD ON:

- **Hindade fikseerimisele** suunatud kokkulepped
⇒ hinnad, juurdehindlused, maksetingimused, allahindlused
- **Turgude jagamine** konkurentide vahel ükskõik millises vormis
- **Klientide või tarneallikate jagamine**
- **Mahtude, investeeringute või äritegevuse piirangud**
⇒ reklaam, turustusmeetodid või -kanalid

Kontaktid konkurentidega (2)

13

KEELATUD ON:

- **Kooskõlastatud pakkumised**
 - ⇒ nt enam- või vähempakkumiste kontekstis
 - ⇒ objektiivse põhjendatuse korral on lubatud ühispakkumised
- **Kollektiivne boikott või diskrimineerimine**
 - ⇒ nt ettevõtjate ühenduse raames
- **Informatsioonivahetus** hinnapoliitika, müügi- või tootmismahdade või muu tundliku informatsiooni (nt turuosad, hinnad, uued tooted või uued territooriumid) osas
 - ⇒ piisavalt värske, et aitab ennustada konkurendi käitumist

Kontaktid konkurentidega (3)

14

KEELATUD EI OLE:

- Enda tavapärane kursishoidmine konkurendi tegevusega ning kohane vastamine konkurendi hinnapraktikale või muudele meetmetele
- Arvamuste ja kogemuste vahetamine
- Ühiste turu-uuringute läbiviimine
- Ühiste ettevõtteid või tööstusharusid puudutavate võrdlevate uuringute läbiviimine
- Ühise ajaloolisi müügiandmeid käsitleva statistika tegemine

Kontaktid konkurentidega (4)

PEA MEELES!

- Pea konkurendiga suheldes konkurentsireegleid silmas isegi **mitteametlikult** ja pelgalt sotsiaalselt kokku puutudes
- Keeldu koheselt ja kindlalt arutamast ükskõik millist ülal "KEELATUD ON" all nimetatud teemat juhul, kui konkurent peaks sellise teema jutuks võtma
- **Õpi turult, aga mitte konkurentidelt!**

KÜSI ÕIGUSALAST NÕU:

- Kui Sinuni jõuab konkurentide hindu, käivet jms puudutav informatsioon
- Enne seda, kui asud konkurentidega koostöö tegemise üle nõu pidama

Ettevõtjate ühendused

16

- = **KEELATUD EI OLE** ettevõtjate ühendustesse kuulumine, kuid nendes osalemine suurendab võimalust, et konkurentidega vahetatakse konkurentsi kahjustavat teavet või sõlmitakse konkurentsi kahjustavaid kokkuleppeid
- = Tegevused, mis on lubatud ühiselt tegutsevatele konkurentidele, on lubatud ka ettevõtjate ühendusele. Sama kehtib ka keelatud käitumise osas

Konkurentsireeglite järgimise programm

- = Ennetavate meetmete rakendamine
- = Ebaseadusliku tegevuse ärahoidmine
- = Liigse ettevaatlikkuse kaotamine
- = Konkurentsivõime parandamine
- = Konkurentsireeglite järgimise programm on **oluline osa äriühingu riskijuhtimisest** (NB! Hea Ühingujuhtimise Tava)
 - = riskide määratlemine $\Rightarrow$ reeglite mõistmine
 - = riskide kindlakstegemine
 - = riskide hindamine
 - = riskide kontrollimine $\Rightarrow$ reeglite järgimise programm

Reeglite järgimise programmi olulised osad

- = Kaasaegne konkurentsioiguse manuaal
 - = Konkurentsioiguse reeglid ja sanktsioonid
 - = Lubatud ja keelatud tegevused
 - = Sisemine dokumendihaldus, pressi- ja börsiteated, veebileht
- = Juhised läbiotsimiseks
 - = Juhised retseptsionistile
 - = Juhised kontaktisikule

Reeglite järgimise programmi olulised osad (2)

19

- = **Tippjuhtkonna toetus**
- = Pidev (perioodiline) koolitus
- = Pidev (perioodiline) hindamine

Tegevusjuhis rikkumise avastamise juhiks

20

- = **Asjaga on kiire!**
- = Kes sellest veel teab?
- = Esmaste ja teiseste riskide hindamine
- = Leebusprogrammi kasutamise arutelu
- = Ettevõttesisesed ümberkorraldused
- = Pressi- ja börsiteated

- = Teadmatus ei ole vabandus!
- = Teadmine on lubatud konkurentsieelis!

TÄNAME!

22

Tanel Kalaus

tanel.kalaus@rln.ee

RAIDLA LEJINS & NORCOUS

EESTI

Roosikrantsi 2
EE-10119 Tallinn
Estonia
Tel. +372 640 7170
www.rln.ee

LÄTI

Valdemara 20
LV-1010 Riga
Latvia
Tel. +371 724 0689
www.rln.lv

LEEDU

Lvovo 25
LT-09320 Vilnius
Lithuania
Tel. +370 5250 0800
www.rln.lt

ROSCHIER

SOOME

Keskuskatu 7 A
FI-00100 Helsinki
Finland
Tel. +358 (0)20 506 6000
www.roschier.com

ROOTSI

Blasieholmsgatan 4 A
SE-103 90 Stockholm
Sweden
Tel. +46 (0)8 553 190 00
www.roschier.com

ALLIANCE

ROSCHIER Finland Sweden

RAIDLA LEJINS & NORCOUS Estonia Latvia Lithuania